

Azkarate: «Barandiaran ordezkatzek markatuko dit euskaltzain izaera»

Donostiarra 75 urtetan Euskaltzaindian sartu den lehen emakumea da

Lehen emakumea eta Joxe Migel Barandiaranen ondorengoa izateak markatuko dute nire euskaltzain izaera», adierazi zuen atzo Miren Azkarate euskaltzain berriak bere sarrera hitzaldian. Apirilean euskaltzain oso hautatu zuten Azkaratek 'Jose Migel Barandiaran euskaltzaina' gaiari eskaini zion bere sarrera hitzaldia.

GORANE AGIRRE / BILBO

Jean Haritxelhar euskaltzain-buruak bere sarrera hitzetan adierazi zuenez, «75. urtean sartzera goazelarik, jadanik hautatu dugu gure lehen emakume euskaltzain osoa». Azkarateren kalitateak azpimarratu zituen Haritxelharrek argi utzi zuen «euskaltzale jakintsu bat hautatu dugu eta anderea bada, bestalde, hainbat hobe».

Donostian jaio zen Miren Azkarate, apirilaren 4ean aukeratu zuten euskaltzain oso. Jose Migel Barandiaranek utzitako hutsunea bete zezan, Patxi Altuna, Juan Mari Lekuona eta Juan San Martinek proposatu zuten Azkarate, eta emandako hogeitabi botoetatik hogeitabereganatu zituen hautagaiak, eta beste biak zuriz eman ziren.

Hautatua izan zenetik behin eta berriro entzun dituen galdera biak ekarri zituen gogora Azkaratek hitzaldiaren atarian, hau da, zer sentitzen den Euskaltzaindian sartzen den lehen emakumea izatean eta, horren ondoren, zer sentitzen den Jose Migel Barandiaranen lekua hartzean. Bere hitzetan, «hainbeste bider entzun ondoren uste dut bi ezaugarri horiek markatuko dutela nire euskaltzain izaera».

Azkaratek, ordea, halabeharri leporatu zion berrikuntza hauen erantzukizuna, inolako garrantzi berezirik eman gabe.

Miren Azkarate sarrera hitzaldian, Juan Mari Lekuona eta Jean Haritxelhar begira dituela.

SIMAL

Hitzaldian, aurretik ere euskaren inguruko lan bikainetan aritu diren emakumeak aipatu zituen, hala nola Catalina Elizegi, Tene Mugika... «Merituak bai ugari guztiek», adierazi zuen, «baina garaia ez zen izan egokia. Nik alde izan dudana, haiek zeharo kontra».

«ZORIAK ERABAKI DU» Barandiaranen ondorengoa izatea ere halabeharrez izan dela aipatu zuen, «zoriak erabakitzen du eta azken batean noren lekua hartzen duzun». «Halako pertsonak uzten duten hutsunea betetzea ezinezkoa izaten da», gehitu zuen.

Euskaltzain osoak Barandiaranen bizitza eta lanak ekarri zituen guztien gogora, eta galdera batetik abiatu zen bere hitzaldiaren gaiaren zergatia argitzeko: «Zergatik Barandiaran euskaltzain?». Barandiaran hautatu zutenean ere aipatu omen zen Euskaltzaindian babes eta itzala emateko izan zela hautatua. Mi-

ren Azkaratek uste duenez, ordea, hori ez zen izan Barandiaranen meritu bakarra. «Eta horixe da hitzaldi honen gaitzat hartu dudana, neure modura omenaldi xume bat eskaini nahian». Hau baita, bere iritziz, «gehiagiz azpimarratu ez den alderdia; Jose Migel Barandiaran euskaltzainarena».

Barandiaranek euskaraz idatzitakoan artean, ikerlanak, hitzaldiak, besteren idatziei eginko hitzaurreak eta aldizkari eta egunkarietan idatzitakoak aipatu zituen. «Testu hauek aztertuz argi ikusten da nola aldatu den Barandiaranen euskara gaiaren eta inguruaren eraginez. Berea zuen Ataungo euskara ez zen aldatu, baina bai bere idatzietan ageri dena».

«Bada ordea, hasieratik azken arte aldatzen ez den zerbait, euskal egitura jatorren erabilera». Barandiaranen joskeraz ari zela, beste alderdi bat ere aipatu

zuen, itzultzailearena, alegia.

Euskaltzaindian Arautegiak dioenez, «euskaltzain oso berrien sarrera bilkura berezi agerikotan egiten da. Euskaltzain hautatu berriak sarrera hitzaldia egiten du, eta euskaltzain oso batek erantzungo». Horrela Azkaratek bere hitzaldia bukatu ondoren, Patxi Altunak sarrerako erantzunari ekin zion.

Altunak, hasieran, aitabitxi aukeratu izana eskertu zion Azkarateri. Eta ildo beretik, argi utzi zuen, «ez zaitugu hautatu emaztekoa zarelako, baizik eta zaren bezalako emaztekoa zarelako. Kazetari baten hitzez esateko, 'Fruituz betetako arbola gaztea' zarelako».

Aukeraketaren zioak argitu ondoren zertarako aukeratu duten azaldu zuen Altunak. «Euskararen gramatika legeak ikertu eta mamitzeko eta hizkuntza honen idazlagintzarako argibideak eta arauak emateko».

«Fruituz betetako arbola gaztea»

Atzo 37 urte bete zituen Azkaratek 1979. urtean hasi zuen bere lana Euskaltzaindian. Gaur egun, lehenbiziko euskaltzain emaztea da. Azken 13 urteetan donostiar emakume honek egin du lana: Gramatika eta Hiztegi Batuko batzordeetako kide da, eta baita Lexikologia Erizpideen Finkapena (LEF) deituriko azpibatzailearen arduraduna ere.

Patxi Altunak atzo azaldu zuenez, Azkarate «fruituz betetako arbola gaztea da». Filosofia eta Letretan lortu zuen lizentziatura Deustuko Unibertsitatean 1977ko ekainean. «-n edo -z atzizkia daramaten denborazko izen sintagma Axularrengan» izeneko tesina irakurri zuen Deustuko Unibertsitatean 1979an, 'Sobresaliente cum laude' lortuz.

Illinois-eko Unibertsitatean izan zen 1980 eta 1981ean, batez ere sintaxia eta semantika landuz. Handik bueltatzerakoan, 'Hitz konposatuak euskaraz' izeneko tesia irakurri zuen EHU 1988an. Urte berean Azkue ikerketa saria irabazi zuen.

Gaur egun, EHUko irakaslea da euskara Teknikoa I eta II gaiak irakatsiz. Azkaratek euskaltzain bezala dituen betebeharrak lexikografia eta gramatikari lotzen zaizkio gehien bat.

LABURREAN

EUSKARA Legea sakonki aldatzea eskatu du EHEk

Nafarroako Euskararen Legearen seigarren urteurrena dela eta, «aldaketa sakona» eskatu eta datorren astean kontzentrazio bat egitera deitu du EHE taldeak. Sei urte hauetan «euskarak eta euskaldunok jasan ditugun erasoak anitz» izan direla azaldu zuten taldekoek. Horien artean, irati euskaldunen afera, Euskal Telebista ofiziala ez izatea, udal ikastola, eta AEK-k dituen arazoak nabarmendu zituzten.

Sos Balkanesen ekitaldiak asteburuan

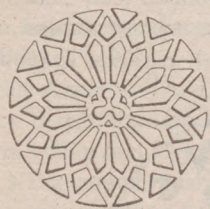
'Plastikoa Balkanetara' kanpainaren barruan SOS Balkanes elkarteak antolatutako ekitaldiak izango dira asteburu honetan ere. Donostiako Anoetako kiroldegian, kantariak, trikitilariak, bertsolariak eta txiste kontalariak izango dira, beste beste, gaur gauean. Santa Maria basilikan, berriz, abesbatzen emanaldia izango da arratsaldean.

HIESaren arazoak leher egin dezakeela dio Gurutze Gorriak

Benetan heltzen ez bazaio, HIESaren arazoak leher egin dezakeela adierazi zuen atzo Bilbon Carlos Fuentes Bizkaiko Gurutze Gorriko lehendakariak. «Laster ez dugu HIESa kontrolatzeko modurik», esan zuen. T-4 elkartekoekin batera, datorren asteartean HIESa dutenen alde egitekoa duten jaialdia aurkeztu zuen Fuentesek.

ZIRARDA: «Apaizak gizonezkoak izatea kristoren borondatea zen»

Apaizak gizonezkoak besterik ez izatea «Jesukristoren beraren borondatea zela pentsa daiteke», Jose Maria Zirarda Iruñeko apezpikuak azkenengo pastoralean dioenez. «Bi mila urteko tradizioa da hori», Zirardak azaldu duenez, «eta nekez uler daiteke, Jesukristoren borondatea hori zela pentsatzen ez badugu».

**JOHN
NICHOLAS
WARNER**

Farmazi Fakultateko
Irakaslea

Zure lankide
eta adiskideek
ez zaituzte ahaztuko

Euskal Herriko Unibertsitatea

Gasteiz, 1992ko azaroaren 27an